

Aleksandra Jadach-Sepiolo

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie
Krajowy Instytut Polityki Przestrzennej i Mieszkalnictwa
e-mail: a.jadachsepiolo@gmail.com

STATYSTYKA W REWITALIZACJI – DIAGNOZA I MONITOROWANIE PROGRAMÓW REWITALIZACJI

STATISTICS IN URBAN REGENERATION – DIAGNOSIS AND MONITORING OF URBAN REGENERATION PROGRAMS

DOI: 10.15611/pn.2018.518.05

JEL Classification: R52, R58

Streszczenie: Wraz z wejściem w życie ustawy o rewitalizacji rozpoczął się nowy rozdział w koordynacji i prowadzeniu działań rewitalizacyjnych w polskich gminach. Ustawowe wymogi wymuszają wyznaczanie obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji na podstawie rzetelnie przeprowadzonej diagnozy w pięciu sferach: społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej. Dane statystyczne mają fundamentalne znaczenie dla jej wykonania. Nie mniej istotną rolę dane te odgrywają także w pogłębionej analizie obszaru rewitalizacji, której celem jest identyfikacja przyczyn natężenia negatywnych zjawisk na wyznaczonym obszarze. Diagnoza służy wytyczeniu celów w gminnym programie rewitalizacji, które muszą mieć mierzalny charakter i określać zaawansowanie ich realizacji. Celem artykułu jest przedstawienie zastosowań statystyki w diagnozie i monitorowaniu realizacji programów rewitalizacji. Jako główną metodę analizy i prezentacji wyników przyjęto studium przypadku.

Słowa kluczowe: rewitalizacja, delimitacja obszaru rewitalizacji, diagnoza, monitorowanie.

Summary: With the entry into force of the revitalization act on November 18, 2015, a new chapter began in the coordination and conduct of revitalization activities in Polish municipalities. Statutory requirements for the development of municipal revitalization programs mean the designation of degraded areas and areas of revitalization based on a thoroughly conducted diagnosis in five areas: social, economic, technical, spatial, functional and environmental. Statistical data have fundamental significance for its implementation. The aim of the article is to present the application of statistics in diagnostics and monitoring the implementation of revitalization programs. The case study was adopted as the main method of analysis and presentation of results.

Keywords: urban regeneration, delimitation of urban regeneration area, diagnosis, monitoring.

1. Wstęp

Ustawowe wymogi dotyczące opracowania gminnych programów rewitalizacji wymuszają wyznaczenie obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji na podstawie rzetelnie przeprowadzonej diagnozy w pięciu sferach: społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej.

Występowanie zjawisk kryzysowych w sferze społecznej jest warunkiem, by dany obszar mógł zostać uznany za obszar zdegradowany. Delimitacja obszaru zdegradowanego powinna być uzasadniona danymi ilościowymi, w razie potrzeby uzupełnionymi wynikami badań jakościowych [Jadach-Sepiolo, Jeżak, Kłosowski 2015, s. 13-19]. Na obszarze zdegradowanym oprócz koncentracji różnorodnych negatywnych zjawisk społecznych nawarstwiają się problemy gospodarcze, techniczne lub środowiskowe. Obszar ten może więc mieć znaczny udział w powierzchni gminy. Ustawa wprowadziła natomiast limity w odniesieniu do obszaru rewitalizacji. Zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy obszar ten nie może być większy niż 20% powierzchni gminy i być zamieszkały przez więcej niż 30% jej mieszkańców. Wyznaczając obszar zdegradowany, analizuje się jedynie natężenie negatywnych zjawisk, delimitacja obszaru rewitalizacji musi zaś uwzględniać także potencjał obszaru do odnowy. Nie można pominąć w niej żadnej ze sfer wskazanych w ustawie, ale nie w każdej z nich konieczne jest wykazanie negatywnych zjawisk. Od jakości danych zależy, czy obszar zostanie wyznaczony prawidłowo, a następnie czy z pogłębionej diagnozy obszaru zostaną wyciągnięte właściwe wnioski dotyczące potrzebnych działań.

Dane statystyczne mają fundamentalne znaczenie z punktu widzenia delimitacji. Nie mniej istotną rolę dane te odgrywają także w pogłębionej analizie obszaru rewitalizacji, której celem jest identyfikacja przyczyn natężenia negatywnych zjawisk na wyznaczonym obszarze. Diagnoza służy wytyczeniu celów w gminnym programie rewitalizacji, które muszą mieć mierzalny charakter, aby można było określić zaawansowanie ich realizacji wraz z postępowaniem realizacji programu. Celem artykułu jest przedstawienie zastosowań statystyki w diagnozie i monitorowaniu realizacji programów rewitalizacji.

Artykuł stanowi kontynuację tematu rozpoczętego w artykule „Zakres przestrzenny lokalnych systemów osadniczych jako czynnik kształtujący metodykę diagnozy społeczno-ekonomicznej w programach rewitalizacji” [Jadach-Sepiolo 2016], w którym przedstawiono teoretyczne uzasadnienie znaczenia struktury lokalnego systemu osadniczego dla wyboru sposobu podziału analizowanej gminy na mniejsze jednostki analityczne (poła odniesienia). W niniejszym artykule dyskusja ta została więc pominięta, więcej uwagi zaś poświęcono szczegółowej analizie studium przypadku przedstawiającego konsekwencje metodyczne podjętej decyzji zarówno w pogłębionej diagnozie koncentracji negatywnych zjawisk w obszarze rewitalizacji, jak i w monitorowaniu skuteczności realizacji celów programu rewitalizacji. W artykule posłużono się metodą monograficzną, wybierając do szczegółowej ana-

lizej przypadek konkretnego miasta, Suwałk, i poddając go wnikliwej i szczegółowej analizie. Wybór nie jest przypadkowy – zakres przeanalizowanych danych oraz zastosowana metoda agregacji pozwalają na wyciągnięcie wniosków, które mogą być użyteczne zarówno dla badaczy procesu rewitalizacji, jak i dla praktyków tworzących programy rewitalizacji.

2. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji i monitorowanie skuteczności procesu rewitalizacji

2.1. Rodzaje i dysponenci danych

Rozpoczęcie rewitalizacji w gminie musi być zgodnie z ustawą poprzedzone wyznaczeniem obszaru koncentracji negatywnych zjawisk w przestrzeni miast, tj. obszaru zdegradowanego. Art. 9 ust. 1 ustawy zawiera jego definicję, zgodnie z którą jest to obszar „znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym [...] w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk gospodarczych [...] lub środowiskowych [...] lub przestrzenno-funkcjonalnych [...] lub technicznych” [Ustawa z dnia 9 października 2015]. Diagnoza, na podstawie której następuje ocena rozmieszczenia negatywnych zjawisk, powinna zostać opracowana dla całej gminy, z wykorzystaniem obiektywnych, mierzalnych i weryfikowalnych wskaźników.

W procesie wyznaczania tego obszaru niezbędne są różne rodzaje danych:

- dane pomiarowe (opisowe), które pozwalają na kwantyfikację zjawisk i procesów zachodzących na obszarze całej gminy,
- dane referencyjne, które pozwalają odnieść do przestrzeni pozyskane dane ilościowe,
- dane pomocnicze, usprawniające proces badawczy pod względem technicznym, umożliwiając prawidłowe wykonanie zamierzonych analiz i zestawień,
- dane podkładowe, stosowane do wizualizacji wyników analizy i ewentualnie kontroli danych wejściowych [Jadach-Sepiolo, Jeżak, Kłosowski 2015, s. 27].

Kluczowe znaczenie z punktu widzenia delimitacji mają dane pomiarowe, najczęściej przekształcane z liczb bezwzględnych we wskaźniki. Są one pozyskiwane od różnych dysponentów, zarówno od podmiotów zewnętrznych, w tym przede wszystkim:

- miejskiego ośrodka pomocy rodzinie (MOPR),
- policji,
- powiatowego urzędu pracy,
- konserwatora zabytków,
- starostwa powiatowego,

jak i od jednostek gminnych, w tym przede wszystkim:

- biura/wydziału strategii,
- wydziału spraw społecznych,
- biura/wydziału/referatu planowania przestrzennego,
- wydziału geodezji,
- wydziału lokalowego/mieszkalnictwa,
- wydziału komunikacji/drogownictwa,
- wydziału edukacyjnego,
- wydziału organizacyjnego.

Uzyskane dane są najczęściej różnej jakości i różnią się sposobem agregacji. Przykładowo dane otrzymywane od policji są zwykle agregowane do rewirów, z kolei dane powiatowego urzędu pracy są agregowane ulicami. Zestawienie uzyskanych danych w jednolitych polach odniesienia nastęrcza więc wielu problemów metodycznych.

2.2. Pola odniesienia

Różne poziomy agregacji danych to jedna z pierwszych trudności przy obróbce danych na potrzeby wyznaczenia obszaru rewitalizacji. Jest to jedna z odsłon problemu zmiennej jednostki odniesienia (*Modifiable Areal Unit Problem*, MAUP). Polega on na zakłóceniu obrazu faktycznego rozkładu przestrzennego zjawisk w wyniku zastosowania arbitralnie wybranych jednostek przestrzennych (pól odniesienia) do obróbki danych geograficznych o charakterze ciągłym [Openshaw 1984].

W praktyce rewitalizacyjnej stosowane są dwa podstawowe podejścia do wyboru jednostek przestrzennych:

- jednostki pseudonaturalne [Parysek 1982],
- jednostki sztuczne (modularne, foremne), np. kwadraty, „karo”, sześciokąty foremne.

Istotą zastosowania pierwszego podejścia jest możliwość wyodrębnienia jednostek względnie homogenicznych morfologicznie, powiązanych funkcjonalnie i społecznie. Podział na jednostki pseudonaturalne został już dokonany w polskich miastach, wraz z wyodrębnieniem obwodów i rejonów spisowych. W części współistnieje on z innymi podziałami, np. na jednostki pomocnicze gminy bądź jednostki strukturalne (urbanistyczne), określone w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego [Jarczewski, Jeżak 2010, s. 22-23]. W związku z tym podziały spisowe i urbanistyczne nakładają się na siebie i swoistą trudność może stanowić wybór jednego z nich. Do rzadkości należą miasta, gdzie można zastosować do analiz delimitacyjnych dokładnie jeden z istniejących podziałów na jednostki pseudonaturalne. W ustaleniu granic pomocne mogą być:

- istniejące i historyczne granice dzielnic samorządowych,
- jednostki GUS (obwody spisowe i obręby statystyczne),
- kataster nieruchomości,
- wszystkie dostępne mapy miasta (historyczne i topograficzne),

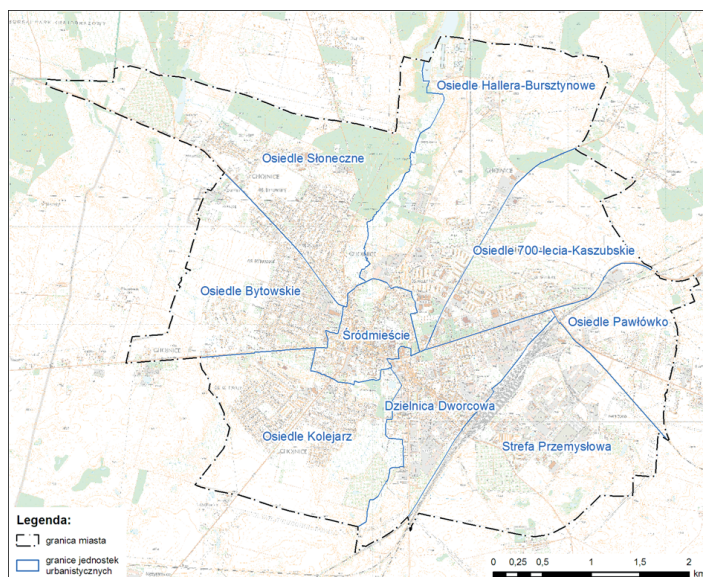
- numeryczny model terenu,
- struktura tkanki miejskiej,
- wyniki badań literatury i inne [Wytyczne... 2016].

Wynikiem prac analitycznych służących wydzieleniu jednostek pseudonaturalnych jest podział dostosowany do powiązań funkcjonalnych, społecznych oraz homogeniczności morfologicznej. W przypadku rozbieżności między granicami obwodów spisowych a wyznaczonymi jednostkami należy wnioskować do GUS o dokonanie korekty granic tych obwodów. Dzięki temu zbieranie danych przy okazji aktualizacji programu rewitalizacji czy monitorowaniu zmian w obszarze rewitalizacji jest ułatwione.

Zastosowanie podejścia opartego na jednostkach pseudonaturalnych może prowadzić do:

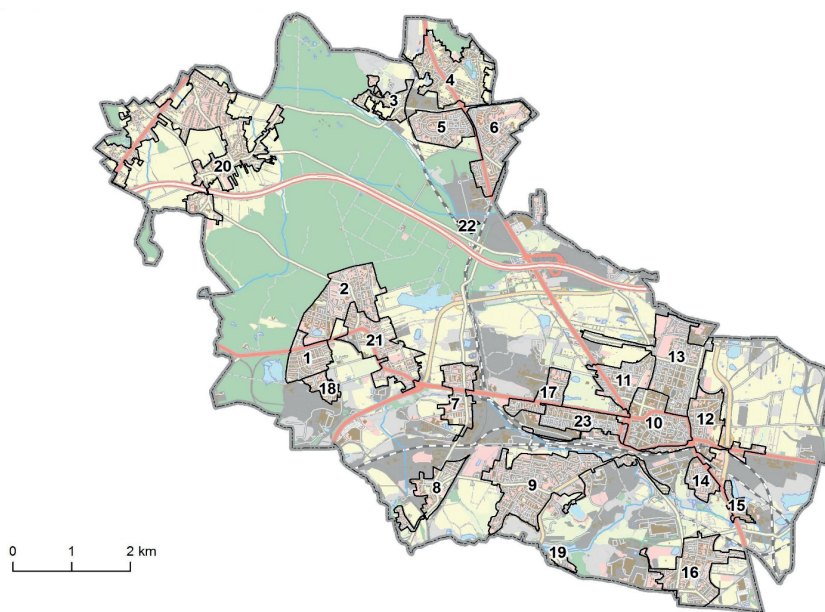
- uzyskania podziału zupełnego, tj. cały obszar gminy zawrze się w wyznaczonych jednostkach,
- lub
- wyodrębnienia konkretnych obszarów, np. gdy podział ogranicza się do obszarów zamieszkałych.

Na rysunkach 1 i 2 przedstawiono ilustrację obu podejść na przykładzie podziału dwóch miast.

Rys. 1. Podział miasta Chojnice na jednostki pseudonaturalne

Źródło: [Jadach-Sepiolo i in. 2015, s. 8].

Rys. 2. Wyodrębnienie w mieście Bytom mieszkaniowych jednostek urbanizacyjnych

Źródło: [Uchwała nr XXIII/300/16 z dnia 29 marca 2016 r., s. 7].

Rozwiązaniem alternatywnym jest zastosowanie jednostek sztucznych (modułarnych) [Jeżak, Cholewiński 2010, s. 67]. Podziału tego dokonuje się za pomocą techniki analizy przestrzennej GIS, zwanej tesselacją. Dzięki pokryciu terenu całej gminy siatką foremnych figur geometrycznych możliwa jest analiza badanych zjawisk z przypisaniem do konkretnej lokalizacji, bez rozproszenia wynikającego ze zróżnicowanej wielkości jednostek pseudonaturalnych. Pola niezamieszkałe nie są analizowane, chociaż gdy ludności w danym polu jest bardzo niewiele, wyniki są zniekształcone i należy zawsze w interpretacji zestawiać je z liczbą ludności. Uzyskane dane są więc dużo bardziej precyzyjne.

Na rysunku 3 przedstawiono przykład pokrycia pełnej powierzchni miasta Suwałki siatką heksagonów.

Utrudnieniem w stosowaniu tego podejścia jest konieczność posiadania dostępu do dokładnych danych, według punktów adresowych. Jednocześnie jednak z powodu problemu MAUP każdy inny poziom agregacji danych powoduje zniekształcenie obrazu analizowanych zjawisk i w konsekwencji nieścisłości w ich interpretacji. Trudny jest także moment przejścia z jednostek sztucznych na naturalne granice – najczęściej ulice.

Rys. 3. Parkietaż miasta Suwałki w układzie plastra miodu

Źródło: materiały niepublikowane IRM/KIPPIM, opracowanie Bogusław Ciastek.

2.3. Monitorowanie w kontekście delimitacji

Gminny program rewitalizacji (GPR) powinien zostać wyposażony w narzędzia umożliwiające ocenę postępów jego realizacji. Taką funkcję pełni system monitorowania. Powinien on uwzględniać monitoring zarówno efektów poszczególnych przedsięwzięć w GPR, jak i realizacji celów programu [Jarczewski (red.) 2017]. Cele GPR służą eliminacji bądź ograniczeniu negatywnych zjawisk, które spowodowały powstanie stanu kryzysowego. Muszą więc bezpośrednio odpowiadać na wskazane w diagnozie problemy i zagrożenia oraz wykorzystywać uwidocznione w diagnozie potencjały. Powinny być wymierne (mieralne) i możliwe do opisanego za pomocą wskaźników wykonania.

Długofalowo monitoring służy prezentacji społecznych i gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych przemian na obszarze rewitalizacji będących skutkiem podjętych interwencji (rezultaty i oddziaływanie GPR). Co najmniej raz na trzy lata należy także przygotowywać raport o przemianach na obszarze rewitalizacji, odnoszący się bezpośrednio do celów GPR. System monitorowania tych zmian powinien mieć odniesienie do delimitacji oraz do szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji. Niezbędnym punktem odniesienia jest sytuacja w całej gminie, ponieważ obszar rewitalizacji także został wyznaczony w relacji do niej. Konieczne jest wskazanie dynamiki zmian.

3. Studium przypadku – wyznaczenie obszaru rewitalizacji i monitoring w Suwałkach

3.1. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji

Dane dotyczące występowania w Suwałkach negatywnych zjawisk gromadzono według punktów adresowych. Dane te pozyskano z Urzędu Miasta w Suwałkach, który jest właścicielem większości z nich. W pozostałych przypadkach urząd zwrócił się z prośbą o niezbędne informacje do odpowiednich jednostek. Dane pochodzą najczęściej z końca 2016 lub z początku 2017 roku. Dla celów delimitacji przeanalizowano wskaźniki dotyczące sfery społecznej, gospodarczej, funkcjonalno-przestrzennej i technicznej. Największą grupę stanowią wskaźniki obrazujące degradację w sferze społecznej (9 wskaźników), dla pozostałych sfer wybrano po jednym wskaźniku. Taki dobór wskaźników pozwolił na przedstawienie pełnego spektrum negatywnych zjawisk społecznych, których występowanie jest podstawową przesłanką pozwalającą stwierdzić, że na danym obszarze występuje stan kryzysowy.

Jako jednostkę badawczą przyjęto sześciokąty foremne. Każdy z nich ma powierzchnię 7,77 ha, a odległość między przeciwległymi bokami wynosi 300 m. Siatkę sześciokątów naniesiono na mapę Suwałk, wyodrębniając łącznie 939 heksagonów. Dysponując danymi o występowaniu zjawiska dla konkretnych punktów adresowych, zagregowano pozyskane dane do poszczególnych sześciokątów.

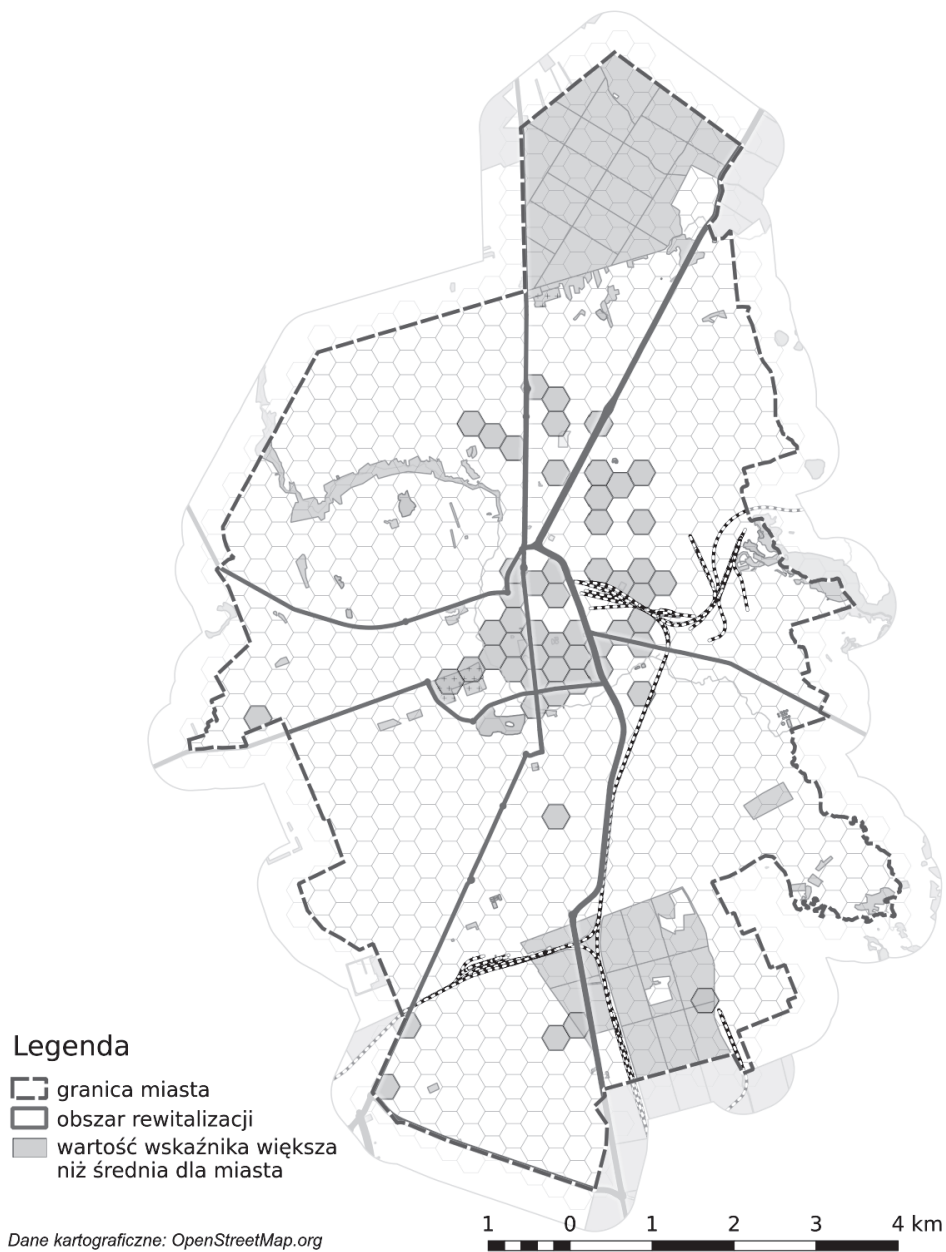
Następnie dla każdego sześciokąta obliczono wartość wszystkich wskaźników. W ten sposób został spełniony warunek zbadania całego miasta według jednolitych kryteriów. Powstał komplet map, z których każda dotyczy jednego wskaźnika. Na każdej z map szarym kolorem oznaczono sześciokąty, dla których wartość danego wskaźnika jest mniej korzystna od średniej dla miasta.

Wybierając zjawiska, wzięto pod uwagę wymienione w ustawie: bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, uczestnictwo w życiu społecznym i kulturalnym przy uwzględnieniu charakterystycznych uwarunkowań i specyfiki miasta:

- udział osób bezrobotnych w grupie osób w wieku produkcyjnym,
- udział osób długotrwale bezrobotnych w grupie osób w wieku produkcyjnym,
- liczbę osób w rodzinach korzystających ze świadczeń pieniężnych pomocy społecznej na 1000 mieszkańców,
- odsetek osób pobierających dodatki mieszkaniowe,
- odsetek osób zamieszkałych w budynkach komunalnych,
- przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece na 10 000 ludności,
- liczbę osób, którym przyznano świadczenia opieki społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, na 10 000 ludności,
- liczbę osób, którym przyznano świadczenia opieki społecznej z powodu niepełnosprawności, na 10 000 ludności,
- odsetek osób korzystających z biblioteki publicznej.

Przykładowo, przedstawiając rozkład wskaźnika osób długotrwale bezrobotnych w grupie osób w wieku produkcyjnym, zaznaczono na kartogramie sześciokąty, w których procentowy udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym jest większy od wskaźnika dla całego miasta. Wizualizacja problemu bezrobocia długotrwałego pokazała nierównomierność rozłożenia problemu w skali miasta. Odsetek osób zarejestrowanych jako bezrobotne przez co najmniej 12 miesięcy przewyższa średnią dla miasta w tych samych obszarach, gdzie skumulowane jest bezrobocie wyższe od przeciętnego. Problem bezrobocia, w tym bezrobocia długotrwałego, stanowi wyraźny czynnik różnicujący poszczególne części Suwałk i tym samym istotny wskaźnik przy wyznaczaniu obszaru zdegradowanego.

Po wyznaczeniu rozkładu przestrzennego wskaźników społecznych nałożono na siebie poszczególne warstwy i zaznaczono część wspólną zdefiniowaną jako występowanie co najmniej trzech niekorzystnych zjawisk społecznych [ZPR Miasta Suwałki, s. 37]. W kolejnym kroku przeanalizowano negatywne zjawiska w pozostałych sferach [ZPR Miasta Suwałki, s. 38-43]. W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego nałożono na siebie kartogram wyników sfery społecznej i pozostałych sfer. Łącznie obszar zdegradowany w Suwałkach zajmuje 5,04 km² (7,7% powierzchni miasta) i jest zamieszkały przez 25 930 osób (37% populacji). Znajduje się głównie w centralnej części miasta; poza centrum warunek koncentracji niekorzystnych zjawisk społecznych i dodatkowo występowanie negatywnego zjawiska z co najmniej jednej z pozostałych sfer spełnia kilkanaście rozproszonych sześciokątów.

Rys. 4. Udział osób długotrwale bezrobotnych w grupie osób w wieku produkcyjnym w Suwałkach
Źródło: [ZPR Miasta Suwałki, s. 29].

kątown. W odniesieniu do obszaru rewitalizacji „decyzja o szczegółowym przebiegu granicy obszaru w ramach centralnej części Suwałk była efektem analizy intensywności nakładania się niekorzystnych zjawisk. Pominięto północną część centrum, gdzie kumulacja jest najmniejsza. Uwzględniono wszystkie heksagony o największej kumulacji zjawisk, od 6 do 9. Następnie w celu uzyskania obszaru zdefiniowanego w sposób konkretny i niebudzący wątpliwości poprowadzono linię graniczną po ulicach znajdujących się najbliżej najbardziej kryzysowych heksagonów. Jedyne na niewielkim odcinku północnym zdecydowano się na poprowadzenie granicy po uliczkach wewnętrznych – aby uniknąć włączenia do obszaru rewitalizacji terenów o minimalnej koncentracji negatywnych zjawisk. Na południu i południowym zachodzie czytelną linią graniczną oddzielającą rejony o wysokiej koncentracji okazała się rzeka Czarna Hańcza” [ZPR Miasta Suwałki, s. 47-49].

3.2. Wskaźniki wykorzystane w delimitacji a system monitorowania

Podstawowym narzędziem do monitorowania postępu realizacji Zintegrowanego programu rewitalizacyjnego miasta Suwałki na lata 2017-2023 są wskaźniki dostarczające informacji o efektach przedsięwzięć wyszczególnionych w dokumencie. Podkreślić należy, że wybór wskaźników skupiony jest na ocenie osiągnięcia celów programu rewitalizacji, a nie produktów poszczególnych projektów. System obejmuje więc dwa zestawy wskaźników:

- monitoringu realizacji celów Zintegrowanego programu rewitalizacyjnego miasta Suwałki na lata 2017-2023 [ZPR Miasta Suwałki, s. 195-196],
- monitorowania zjawisk kryzysowych [ZPR Miasta Suwałki, s. 197-198].

Wybór wskaźników monitorowania zjawisk kryzysowych odnosił się do celów operacyjnych i w dużej mierze był pochodną diagnozy delimitacyjnej. Założono bowiem:

- zmniejszenie liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej zamieszkujących na obszarze rewitalizacji,
- zmniejszenie liczby osób bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym na obszarze rewitalizacji,
- poprawę aktywności gospodarczej (wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 10 000 osób na obszarze rewitalizacji),
- poprawę bezpieczeństwa rozumianą jako ograniczenie liczby przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 1000 osób,
- zwiększenie czynnego uczestnictwa w kulturze rozumianego jako wzrost odsetka osób korzystających z biblioteki publicznej – w programie założono liczne działania aktywizacyjne w sferze kulturalnej, jak również inwestycje zwiększające przestrzeń przewidzianą dla organizacji oferty kultury, umożliwiające zwiększenie liczby uczestników,
- zwiększenie powierzchni przestrzeni publicznej poddanej rewitalizacji, ponieważ Suwałki mają na obszarze rewitalizacji niezagospodarowane tereny zielone, których stan uniemożliwia właściwe z nich korzystania. Działania w tym obsza-

rze będą miały nie tylko wpływ na podnoszenia jakości życia i atrakcyjności osiedleńczej obszaru rewitalizacji, ale również wpłyną na możliwość rozwoju oferty czasu wolnego,

- poprawę stanu technicznego budynków komunalnych [ZPR Miasta Suwałki, s. 197].

System monitoringu definiuje wskaźniki, źródło pozyskania, częstotliwość zbierania danych, kierunek tendencji monitorowanego zjawiska, jak również wartość bazową i docelową dla obszaru rewitalizacji. Oznacza to, że przy założonych 3 latach jako częstotliwości monitorowania konieczne będzie zbieranie danych w założonym poziomie szczegółowości od wszystkich dysponentów danych.

4. Zakończenie

W artykule przedstawiono problem wyznaczania obszarów rewitalizacji z wykorzystaniem danych niedostępnych w statystyce publicznej. Większość z nich wymaga pozyskania od dysponentów danych w gminie i jednostkach działających na jej terenie i nie jest dostępna w GUS. Należy zauważyć jednak, że większość danych, szczególnie dotyczących zjawisk społecznych, odpowiada danym zbieranym w statystyce publicznej, warto więc uzupełnić system statystyki publicznej dla najczęściej występujących wskaźników o dane w zróżnicowaniu wewnątrzmijskim, najlepiej z przypisaniem do punktów adresowych. Taki system zbierania danych jest odporny na problem MAUP oraz pozwala dowolnie agregować dane w zależności od przyjętych pól odniesienia, których wybór nie powinien być w analizie podporządkowany poziomowi agregacji danych, ale lokalnym uwarunkowaniom (podziałom historycznym, morfologicznym i funkcjonalnym). Delimitacja obszaru rewitalizacji jest dopiero wstępem do prowadzenia procesu, który ze względu na wysoki poziom skomplikowania i wielowymiarowość trwa często wiele lat. W związku z tym pozyskiwanie danych w dużym rozproszeniu na potrzeby monitorowania jest dodatkowym utrudnieniem, które statystyka publiczna powinna wyeliminować dzięki stałemu pozyskiwaniu danych potrzebnych do monitorowania podstawowych zjawisk negatywnych w gminach, zgodnie z zestawieniem wskazanym w art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji.

Literatura

- Jadach-Sepiolo A., 2016, *Zakres przestrzenny lokalnych systemów osadniczych jako czynnik kształtujący metodykę diagnozy społeczno-ekonomicznej w programach rewitalizacji*, *Konwersatorium Wiedzy o Mieście*, 1(29), s. 25-31.
- Jadach-Sepiolo A., Jeżak J., Kłosowski W., 2015, *Od obszaru zdegradowanego do obszaru rewitalizacji*, Instytut Rozwoju Miast na zlecenie Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa.

- Jadach-Sepiolo A., Kozłowska B., Sikorska P., Brzycki A., 2015, *Raport dotyczący delimitacji obszarów zdegradowanych miasta Chojnice*, Chojnice.
- Jarczewski W. (red.), 2017, *Delimitacja krok po kroku. Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na potrzeby Gminnych Programów Rewitalizacji*, Instytut Rozwoju Miast na zlecenie Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa, Warszawa.
- Jarczewski W., Jeżak J., 2010, *System monitorowania rewitalizacji*, „Rewitalizacja miast polskich”, tom XI, Instytut Rozwoju Miast, Kraków.
- Jeżak J., Cholewiński P., 2010, *Audyt miejski z wykorzystaniem jednostek modularnych*, [w:] Jarczewski W., Jeżak J., *System monitorowania rewitalizacji*, seria „Rewitalizacja miast polskich”, tom 11, Instytut Rozwoju Miast, Kraków.
- Openshaw S., 1984, *The Modifiable Areal Unit Problem*, Geo Books, Norwich.
- Parysek J., 1982, *Modele klasyfikacji w geografii*, Seria Geografia 31, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań, za: Jarczewski W., Jeżak J., 2010, *System monitorowania rewitalizacji*, seria „Rewitalizacja miast polskich”, tom 11, Instytut Rozwoju Miast, Kraków.
- Uchwała nr XXIII/300/16 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 29 marca 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji miasta Bytom, http://www.bytomodnowa.pl/uploads/docs/XXIII_300_16.pdf (30.03.2018).
- Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, t.j. Dz.U. 2017 r., poz. 1023, 1529, 1566. ze zm.
- Wtyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, 2016, Ministerstwo Rozwoju, Warszawa.
- Zintegrowany Program Rewitalizacyjny (ZPR) Miasta Suwałki na lata 2017-2023, załącznik nr 1 do uchwały nr XXXVI/436/2017 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 25 września 2017 r. w sprawie przyjęcia „Zintegrowanego Programu Rewitalizacyjnego Miasta Suwałki na lata 2017-2023”, http://um.suwalki.pl/wp-content/uploads/2013/06/XXXVI_436_2017.pdf (30.03.2018).